

Handreiking

Goed leerlingenvervoer in mijn gemeente

november 2014

*Adviezen voor lokale belangenbehartigers voor de
verordening leerlingenvervoer*

ieder(in)

Netwerk voor mensen
met een beperking
of chronische ziekte

Inhoud

Leeswijzer	3
1 Inleiding	4
2 Belangrijke veranderingen	5
3 Wat is leerlingenvervoer?	9
4 Uitgangspunten	12
5 Adviespunten per artikel	17
6 In gesprek met de gemeente	24
7 Op de agenda zetten	26
Bijlage: voorwaarden toekenning leerlingenvervoer	27

Leeswijzer

Deze handreiking helpt belangenbehartigers bij het gesprek met hun gemeenten over goed gemeentelijk beleid en uitvoering van het leerlingenvervoer.

De handreiking geeft concrete suggesties voor het beoordelen van de gemeentelijke verordening leerlingenvervoer vanuit de wensen en behoeften van kinderen en jongeren met een beperking of een chronische ziekte en hun ouders.

Deze handreiking helpt u bij het gesprek met uw gemeente. U kunt de adviezen in deze handreiking gebruiken als uw gemeente nog bezig is met het maken van de verordening, maar ook als de verordening al is vastgesteld. U kunt de adviespunten gebruiken om de uitvoering kritisch te volgen en voorstellen te doen om de verordening aan te passen.

In het eerste deel leest u over veranderingen die het leerlingenvervoer raken. En we geven een korte uitleg over het leerlingenvervoer. In het tweede deel van de handreiking vindt u eerst enkele uitgangspunten voor het beoordelen van het beleid rond leerlingenvervoer. Daarna geven we per artikel van de modelverordening adviezen.

De handreiking is interessant voor:

- Adviesraden of klankbordgroepen leerlingenvervoer
- Wmo-raden
- Jongerenraden
- Lokale platforms gehandicaptenbeleid
- Ondersteuningsplanraad van het samenwerkingsverband passend onderwijs
- Individuele ouders of groepen ouders die gemeente adviseren over de verordening.

1

Inleiding

Deze handreiking is voor lokale belangenbehartigers die in hun gemeente betrokken zijn bij het leerlingenvervoer. In deze handreiking leest u hoe het leerlingenvervoer in Nederland is georganiseerd en wat er verandert door de komst van passend onderwijs. U krijgt inzicht in de belangrijkste onderdelen van de verordening en advies over uw inbreng als belangenbehartiger.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van leerlingenvervoer voor kinderen met een beperking. De gemeente kan zorgen voor aangepast vervoer of een vergoeding geven voor vervoer door ouders of met openbaar vervoer. De regels hiervoor verschillen per gemeente en zijn vastgelegd in de verordening leerlingenvervoer.

Met de komst van passend onderwijs veranderen veel gemeenten de verordening leerlingenvervoer om deze aan te laten sluiten bij de aangepaste wetgeving. Deze herziening vanwege passend onderwijs grijpen gemeenten ook vaak aan om te kijken naar de kosten van het leerlingenvervoer. Resultaat hiervan is vaak dat een gemeente bezuinigt op leerlingenvervoer.

2

Belangrijke veranderingen

De belangrijkste aanleiding voor deze handreiking is de komst van het passend onderwijs. Met de komst van de Wet passend onderwijs moeten gemeenten ook hun verordening leerlingenvervoer aanpassen. Daarnaast hebben ook de bezuinigingen die veel gemeenten doorvoeren effect op het leerlingenvervoer.

Verandering in de wetgeving

Kinderen die voorheen naar het voortgezet speciaal onderwijs gingen, kwamen meestal in aanmerking voor een onkostenvergoeding of aangepast vervoer in het kader van leerlingenvervoer. Met de invoering van de wetgeving passend onderwijs zijn ook de verschillende wetten die over leerlingenvervoer gaan, aangepast, zoals de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs.

Alleen kinderen die vanwege een handicap niet zelfstandig kunnen reizen komen nog in aanmerking voor leerlingenvervoer. Dit is een inperking van de rechten op leerlingenvervoer. Waarschijnlijk wordt pas de komende tijd duidelijk wat hier precies de effecten van zullen zijn. Ook als de gemeente de verordening nog niet heeft aangepast, geldt de nieuwe landelijke wet al wel in de gemeente. De wet gaat vóór de verordening.

Voorbeeld: Individuele situatie

Een groep gemeenten in een bepaalde regio besluit om met ingang van het nieuwe schooljaar 2014-2015 al het leerlingenvervoer naar voortgezet speciaal onderwijs voor cluster 4 scholen te schrappen. De leerlingen die gebruik maken van cluster 4 onderwijs vallen volgens de definitie die de gemeenten hanteren niet onder 'leerlingen die vanwege een handicap geen gebruik kunnen maken van openbaar vervoer'. De gemeenten kijken hierbij niet naar individuele situaties of naar de werkelijke mogelijkheden die de leerlingen hebben. Er ontstaat grote onrust bij ouders en bij de cluster 4 scholen in de regio. De gemeenten draaien de maatregel deels terug en kiezen toch voor een individuele beoordeling.

Verder is er in de Tweede Kamer besloten dat de inzet die van ouders gevraagd kan worden, 'redelijk' moet zijn voor die ouders. Daarbij gaat het om de mogelijkheid hun kind naar school te brengen en op te halen. Het lijkt haast een open deur: natuurlijk moet de inzet redelijk zijn. Tijdens de bespreking bleek dat de Tweede

Kamer hiermee het recht op leerlingenvervoer wil beschermen. Leerlingenvervoer moet als voorziening beschikbaar blijven. Er kan niet automatisch naar ouders gekeken worden om dit vervoer te regelen.

De uitspraak van de Tweede Kamer leidde niet direct tot feitelijke aanpassingen van de tekst van de modelverordening. In de toelichting op de modelverordening van de VNG wordt er wel nadrukkelijk op in gegaan. Ook kan de uitspraak gebruikt worden in het proces van aanvragen. Wat 'redelijk' is, zal in de praktijk duidelijk moeten worden en kan per situatie verschillen.

Voorbeeld: Opstapplaats

Een jongen van 6 die door aangeboren hersenletsel moeilijk loopt, maakt gebruik van taxivervoer naar een cluster 3 school. Met ingang van het nieuwe schooljaar heeft de gemeente besloten om te werken met opstapplaatsen. Dit betekent dat van die ouders gevraagd wordt dat ze hun kind iedere ochtend en middag brengen en halen naar een bushalte die 4 kilometer van hun huis ligt. De ouders van de jongen maken hier bezwaar tegen. Immers, ze moeten ook hun andere twee kinderen naar school brengen en dat wordt op deze manier onmogelijk gemaakt. Het wachten bij de bushalte tot hun zoon daar met het taxibusje aankomt, is ook geen optie. Dat zou betekenen dat een van de ouders iedere dag een uur eerder van het werk thuis moet komen.

Passend onderwijs en trends in leerlingenvervoer

Met de invoering van passend onderwijs moeten dus ook de regelingen rond leerlingenvervoer aangepast worden. Het doel van passend onderwijs is immers dat meer kinderen gebruik gaan maken van regulier onderwijs in de buurt. Speciaal onderwijs blijft wel bestaan, maar scholen maken samen afspraken over wanneer ze doorverwijzen. Voorheen waren er landelijke regels die aangaven wanneer leerlingen naar het speciaal onderwijs gingen. Om te zorgen dat meer kinderen regulier onderwijs kunnen volgen, gaan scholen zich nu specialiseren in bepaalde vormen van ondersteuning. Zo kan de ene school zich richten op extra ondersteuning voor kinderen met autisme, terwijl een andere school extra investeert in ondersteuning voor kinderen met een leerachterstand.

Wat het effect hiervan is op het leerlingenvervoer is nog niet helemaal duidelijk. Als er uiteindelijk minder kinderen naar speciaal onderwijs gaan, dan zou dat kunnen betekenen dat er minder leerlingenvervoer nodig is. Als echter reguliere scholen zich zo gaan specialiseren dat de dichtstbijzijnde school die bepaalde ondersteuning biedt nog steeds ver weg is, neemt het leerlingenvervoer juist toe. Dit zal ook per samenwerkingsverband en dus per gemeente verschillen.

Voorbeeld: Dichtstbijzijnde school

Een meisje van 10 met Down syndroom loopt vast op haar reguliere basisschool. Niet ver van haar huidige school is een speciale school voor cluster 3 onderwijs. Het advies van de interne begeleider van de huidige school is het meisje te laten gaan naar een reguliere school die zich heeft gespecialiseerd in het geven van onderwijs aan kinderen met een leerachterstand. De ouders bezoeken zowel de reguliere school als de speciale school en geven de voorkeur aan de reguliere school die wel wat verder weg ligt. Het meisje kan niet zelfstandig reizen vanwege haar handicap en haar ouders vragen bij de gemeente leerlingenvervoer aan. De gemeente geeft aan dat ze denken dat de cluster 3 school de 'dichtstbijzijnde toegankelijk school' is, mits het samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring afgeeft. Het samenwerkingsverband vindt dat niet nodig. Het meisje kan niet verder door de opstelling van het samenwerkingsverband en de gemeente.

Bezuinigingen

De afgelopen jaren hebben veel gemeenten bezuinigd op leerlingenvervoer. Vaak zijn de voorwaarden om in aanmerking te komen voor aangepast vervoer aangescherpt, zowel voor vervoer van kinderen met een beperking, maar ook voor kinderen die gebruik maken van leerlingenvervoer vanwege een geloofsovertuiging. Er werd gezegd dat kinderen wel gebruik konden maken van openbaar vervoer, of er werd gestart met opstapplaatsen.

Bij Ieder(in) komen regelmatig signalen van ouders binnen die laten zien dat gemeenten vaak te makkelijk denken over de bezuinigingen. Zeker in combinatie met bezuinigingen op het openbaar vervoer in bijvoorbeeld gebieden waar het inwoneraantal daalt, kan het slecht uitpakken. Ook de aanpassing van de verordening leerlingenvervoer naar aanleiding van de invoering van passend onderwijs kan aanleiding zijn voor gemeenten om verder te bezuinigen.

Er zijn overigens ook gemeenten die er juist voor kiezen om te investeren in leerlingenvervoer. Zij zorgen ervoor dat met de komst van passend onderwijs, het leerlingenvervoer ook goed passend is.

Leerlingenvervoer en ander vervoer

Leerlingenvervoer is niet het enige type vervoer dat de gemeente regelt. Ook vervoer in het kader van de Wmo zoals vervoer naar dagbesteding, vervoer naar logeeropvang in de nieuwe Jeugdwet en vervoer naar de sociale werkplaats vallen onder de gemeente. Ook op deze typen vervoer is de afgelopen tijd bezuinigd, zowel door gemeenten als landelijk. Met ingang van de nieuwe Wmo en Jeugdwet in 2015 is het mogelijk dat gemeenten verder bezuinigen op bijvoorbeeld vervoer naar dagbesteding en logeerhuizen.

Gemeenten verwachten dat efficiency bij het doelgroepenvervoer financieel voordeel kan brengen. Gemeenten kopen daarom de verschillende typen van doelgroepenvervoer vaak gezamenlijk in. Er wordt dan, door een aanbestedingsprocedure gekeken naar de aanbieder die het beste past in het eisenpakket van de gemeente. De eisen die een gemeente stelt aan andere typen doelgroepenvervoer kunnen echter verschillen van wat er nodig is voor goed leerlingenvervoer. Omgaan met kinderen met een handicap vraagt bepaalde kennis en vaardigheden van chauffeurs. Ook de planning van ritten vraagt bij leerlingenvervoer vaak om meer precisie dan bijvoorbeeld de inzet van regiotaxi's. Daarnaast is het leerlingenvervoer routegebonden en kan dus niet met elke andere vorm van doelgroepenvervoer worden gecombineerd. Verder wordt bij aanbestedingsprocedures vaak ten onrechte gedacht dat alleen concurrentie mogelijk is op de prijs. De goedkoopste aanbieder die voldoet aan bepaalde minimumeisen wordt gekozen. Een duidelijke visie op de kwaliteit van doelgroepenvervoer, opgesteld samen met de gebruikers, kan dit voorkomen.

Naast de gezamenlijke aanbesteding van de verschillende typen vervoer, kijken gemeenten ook naar mogelijke besparingen door het combineren van verschillende typen vervoer. Dit kan echter ten koste gaan van de kwaliteit van de verschillende typen vervoer. Het organiseren van vervoer op afroep, zoals een regiotaxi, is nogal wat anders dan een groep kinderen iedere dag op dezelfde plek ophalen en terugbrengen.

Voorbeeld: Te laat op school

De gemeenten in een bepaalde regio hebben gezamenlijk het doelgroepenvervoer inclusief leerlingenvervoer aanbesteed. De huidige aanbieder die ook Wmo-vervoer verzorgt, heeft de aanbesteding gewonnen. Bij de start van het nieuwe schooljaar, blijkt dat de chauffeurs en het planningssysteem van het taxibedrijf onvoldoende zijn toegerust op leerlingenvervoer. De chauffeurs weten niet hoe ze om moeten gaan met kinderen met een handicap. Ze parkeren de taxi te ver van de huizen en de school en de kinderen moeten zonder toezicht de straat oversteken. De planning loopt verkeerd omdat het ophalen meer tijd kost dan gedacht. De kinderen van de cluster 4 school komen dus structureel te laat op school.

3

Wat is leerlingenvervoer?

De meeste leerlingen gaan naar school in hun eigen buurt. Meestal gaan ze lopend of met de fiets of scooter. Soms gaan ze met de bus of worden ze gebracht met de auto. Voor kinderen met een handicap is een passende school vaak verder weg. Ook is het vaak niet mogelijk om gebruik te maken van openbaar vervoer of op een andere manier zelfstandig naar school te gaan. Daarom kunnen deze leerlingen gebruik maken van de gemeentelijke regeling op het gebied van leerlingenvervoer. Hiermee wordt er voor gezorgd dat ook kinderen met een handicap vervoer hebben naar een passende school.

Voor wie is leerlingenvervoer?

Leerlingenvervoer wordt door gemeenten georganiseerd voor twee verschillende groepen leerlingen. De eerste groep zijn de leerlingen die vanwege een handicap of chronische ziekte aangepast vervoer nodig hebben of hogere vervoerskosten hebben. De tweede groep zijn de leerlingen voor wie een school die past bij de levensovertuiging ver weg is.

Vormen van leerlingenvervoer

In de praktijk zijn er drie vormen van leerlingenvervoer:

- De gemeente verstrekt een openbaar vervoerabonnement aan de leerling en eventuele begeleider of geeft een vergoeding voor openbaar vervoer of vervoer per fiets.
- Ouders krijgen een vergoeding voor het zelf halen en brengen van hun kind.
- De gemeente zorgt voor georganiseerd vervoer met een bus of taxi, ook wel 'aangepast vervoer' genoemd.

Wanneer een leerling in aanmerking komt voor een voorziening leerlingenvervoer is vergoeding voor openbaar vervoer of fiets de eerste optie. Wanneer dat niet passend is, wordt gekeken naar een vergoeding voor ouders voor het zelf halen en brengen. Wanneer dat vervolgens niet passend is, wordt gekeken naar aangepast vervoer. Het is dus niet zo dat als een leerling in aanmerking komt voor leerlingenvervoer, dat dit automatisch vervoer met een taxibusje betekent, ook niet voor kinderen met een handicap.

Financiering leerlingenvervoer

De gemeenten krijgen voor leerlingenvervoer een vergoeding vanuit het gemeentefonds. Er is geen verplichting om het geld uit dit fonds aan leerlingenvervoer te besteden. Het geld is dus niet geoormerkt. De gemeente moet zich wel aan de wettelijk minimumverplichtingen houden wat betreft het financieren van leerlingenvervoer. Als de gemeente geld overhoudt, kunnen ze dat naar eigen inzicht besteden. Als een gemeente meer geld aan leerlingenvervoer besteedt dan het bedrag dat ze hiervoor hebben gekregen, moeten ze dat uit de rest van het gemeentebudget financieren. Omdat de wet hiervoor ruimte laat, kunnen er dus verschillen zijn tussen gemeenten in hoe en wanneer leerlingenvervoer wordt geregeld.

Wat kost leerlingenvervoer?

Op basis van onderzoek van Oberon over het schooljaar 2012/2013 gebruiken jaarlijks ongeveer 79.000 leerlingen leerlingenvervoer. De totale kosten hiervan zijn 230 miljoen euro. Per leerling zijn de kosten gemiddeld 2.900 euro.

Tweederde van het aantal leerlingen maakt gebruik van leerlingenvervoer op basis van een handicap. Bij 16% van de leerlingen gaat het om vervoer naar een ver weg gelegen school die past bij de levensovertuiging. Bij 8% gaat het om de combinatie van een handicap en een school die past bij de levensovertuiging. Daarnaast zijn er nog wat kleine categorieën. Overigens verschillen deze percentages erg per gemeente, omdat dat afhankelijk is van bijvoorbeeld specifieke religieuze groepen en hoeveel speciale scholen er in de buurt zijn of juist ver weg. Voor de verschillende groepen gelden verschillende regels. In deze handreiking richten we ons met name op het leerlingenvervoer op basis van handicap. Wanneer we in deze handreiking verwijzen naar de wetgeving, spreken we over 'handicap', omdat dit de term is die in de wettekst staat. Bij het benoemen van onze eigen visie en aandachtspunten spreken we over kinderen met een beperking.

Wat is er nodig om leerlingenvervoer te regelen?

Om leerlingenvervoer te regelen stelt de gemeente een verordening op. Hierin staan de regels waaraan iedereen in de gemeente zich hoort te houden, ook de gemeente zelf. Een verordening is een wet voor de gemeente. In de verordening staat hoe dingen lokaal geregeld worden. In de verordening staat waar inwoners recht op hebben en hoe ze iets aan kunnen vragen.

Een verordening bestaat uit twee onderdelen: de tekst van de verordening zelf en een toelichting op de verordening waarin wordt uitgelegd wat er bedoeld wordt en waarom men het op een bepaalde manier doet.

Kleine gemeenten werken vaak samen met elkaar voor de inkoop van leerlingenvervoer. Vaak stellen ze ook hun verordening gezamenlijk op. Ook kan de gemeente de verordening leerlingenvervoer onderdeel maken van een bredere verordening over doelgroepenvervoer. Naast de verordening worden er ook beleidsregels opgesteld. Beleidsregels zijn voorschriften van de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders, die een verordening nader uitwerken en verduidelijken.

Wat is een modelverordening?

Het maken van lokale wetten en regels in een verordening is ingewikkeld. Om hierbij te helpen maakt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een voorbeeld van een lokale verordening: een modelverordening. Het is een vertaling

van de landelijke wet op lokaal niveau. Met de modelverordening kunnen gemeenten makkelijk hun eigen verordening maken. De gemeente is niet verplicht om de modelverordening te gebruiken. Ze kunnen ook een heel eigen versie van de verordening maken. Daarbij moet de gemeente zich wel houden aan de landelijke wetgeving over leerlingenvervoer. In de praktijk nemen kleine gemeenten vaak de modelverordening helemaal over, terwijl grote gemeenten meer hun eigen verordening opstellen.

Wat staat er in de modelverordening leerlingenvervoer?

De modelverordening leerlingenvervoer van de VNG is een erg technische verordening. Er worden strikte richtlijnen benoemd voor welke leerling in welke situatie in aanmerking komt voor een vorm van leerlingenvervoer. De VNG gaat bij de modelverordening ook uit van eerdere uitspraken in rechtszaken (jurisprudentie) waarbij duidelijk is geworden waar de gemeente wettelijk gezien wel en niet verantwoordelijk voor is. De modelverordening kiest voor een minimale invulling van leerlingenvervoer: precies doen waar de gemeente toe verplicht is en niet meer. Gemeenten zelf kunnen natuurlijk andere keuzes maken in hun lokale verordening.

In de modelverordening wordt o.a. ingegaan op de definities van bijvoorbeeld 'afstand' en 'reistijd'; op de aanvraagprocedure, de bekostiging en de verschillen tussen vervoer voor leerlingen op een basisschool en voortgezet onderwijs.

Bij de modelverordening heeft de VNG een schema opgesteld dat duidelijk maakt wanneer een leerling wel of geen recht heeft op leerlingenvervoer. Dit schema is opgenomen als bijlage bij deze handreiking.

4

Uitgangspunten

Iedereen moet daar kunnen komen waar hij of zij wil komen. Dit geldt ook voor leerlingen met een beperking. In de modelverordening leerlingenvervoer staan de minimale wettelijke eisen waaraan een gemeente moet voldoen bij de organisatie van het leerlingenvervoer. Maar soms is het belangrijk dat een gemeente andere keuzes maakt. Bijvoorbeeld vanuit het belang van goed passend onderwijs. Of vanwege het belang dat ouders en kinderen mee moeten kunnen doen in de samenleving. In dit hoofdstuk bespreken we een aantal belangrijke uitgangspunten die bij het beleid rond leerlingenvervoer aandacht moeten krijgen.

Visie van Ieder(in) op mobiliteit

Mobiliteit is een essentiële voorwaarde voor onbelemmerde deelname aan de maatschappij. Mensen met een beperking moeten zich vrij kunnen bewegen. Zij kunnen naar school, naar hun werk, naar familie, naar sociale activiteiten, op vakantie, net als ieder ander. Ieder(in) vindt daarom dat alle mensen daar moeten kunnen komen waar ze willen komen, ongeacht hun eigen beperking(en) of beperkingen in de vervoersketen. Dit is een recht dat is vastgelegd in art. 20 van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap.

Uitgangspunten van Ieder(in)

- Mobiliteit gaat over de gehele vervoersketen van A naar B. Mobiliteit heeft volgens Ieder(in) dus ook betrekking op de bereikbaarheid van en naar huis en van en naar de reisbestemming, inclusief de bereikbaarheid van op-, over- en uitstapplaatsen (perrons, bushaltes e.d.) en parkeergelegenheid.
- Ieder(in) gaat uit van eigen regie over het leven. Daaruit volgt logischerwijs dat elke individuele mobiliteitsbehoefte zoveel mogelijk op basis van vraag ingevuld wordt. Sturing op aanbod is vanuit dat perspectief onwenselijk.
- Vervoersvoorzieningen moeten zo toegankelijk zijn dat zo min mogelijk mensen beperkt worden in hun mobiliteit. Dat vraagt inspanningsbereidheid van zowel de eindgebruiker, de vervoersaanbieder als de uitvoerders en handhavers van wet- en regelgeving.
- Als er maatwerkoplossingen nodig zijn, mogen die in redelijkheid voor de eindgebruiker niet duurder zijn dan de kosten die iemand maakt zonder mobiliteitsbeperking.

Eigen regie

Essentieel uitgangspunt voor passend leerlingenvervoer is eigen regie van ouders en van de leerling. Biedt leerlingenvervoer ruimte voor de keuzes die ouders maken in hun gezin of werkt het vooral belemmerend? Voorbeelden hiervan zijn de eisen die aan ouders gesteld worden wat betreft het halen en brengen van hun kind naar school. Wordt daarbij rekening gehouden met de verplichtingen van de ouders qua werk en zorg voor andere kinderen? Biedt de verordening ruimte om leerlingen te vervoeren naar naschoolse opvang? Is er ruimte voor de eigen schoolkeuze van ouders, ook als dat betekent dat een kind net iets verder weg naar school gaat?

Op basis van de strikte modelverordening is er weinig ruimte voor eigen regie. De situatie van een leerling wordt aan de hand van algemene criteria afgemeten wat betreft afstand, dichtstbijzijnde toegankelijke school en reistijd. Deze werkwijze sluit niet aan bij de veranderingen die gevraagd worden van gemeenten op het terrein van de nieuwe Jeugdwet en de Wmo, waarin juist de eigen regie van cliënten centraal staat.

Aandachtspunten eigen regie:

- Hoe bepaalt de gemeente wat een 'redelijke' inzet van ouders is en is hierbij aandacht voor de gezinssituatie?
- Is er bij leerlingenvervoer de mogelijkheid voor vervoer naar naschoolse opvang?
- Is er flexibiliteit in de bepaling wat de dichtstbijzijnde toegankelijke school is of wordt hier alleen afgegaan op het advies van het samenwerkingsverband?
- Hoe verhoudt de verordening leerlingenvervoer zich tot de doelstellingen van de nieuwe Jeugdwet, passend onderwijs en de Wmo?

Kwaliteit van vervoer

De nieuwsberichten over incidenten in het leerlingenvervoer laten schrijnende situaties zien. Taxibusjes die technisch niet op orde zijn, leerlingen die op een verkeerde plek worden 'afgeleverd', leerlingen die vergeten worden. Op basis van aanbestedingsprocedures lijkt het enige criterium voor gunning van het vervoer aan een specifieke aanbieder de prijs te zijn. De kwaliteitseisen die de gemeente stelt zijn vaak minimaal. Investeren in een betere kwaliteit heeft veel voordelen. Daarbij gaat het om investeren in (bij)scholing van chauffeurs, zorgen voor goed materieel en waar nodig rijden met meer busjes of betere ritcombinaties maken. Het leerlingenvervoer wordt betrouwbaarder en de klachten van ouders nemen af. Reistijden worden korter, de sfeer onderweg wordt beter. Ouders hebben meer ruimte voor goede zorg thuis en voor werk.

Aandachtspunten kwaliteit:

- Welke kwaliteitscriteria hanteert de gemeente bij de aanbesteding van leerlingenvervoer?
- Op welke manier wordt de (bij)scholing van chauffeurs verzorgd?
- Welke reistijd vindt de gemeente redelijk voor verschillende groepen leerlingen?

Maatwerk

Zoals gezegd, biedt de huidige modelverordening weinig ruimte voor flexibiliteit en maatwerk. Tegelijkertijd is er een aantal onderdelen waarop de gemeente kan kiezen voor meer flexibiliteit. Een van de belangrijkste onderdelen hierbij is het bepalen of een leerling door een handicap niet zelfstandig kan reizen. Hierbij wordt expliciet benoemd dat het om een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke handicap gaat. Dit criterium is bepalend voor de vraag of een leerling in aanmerking komt voor aangepast vervoer. Het aantonen van de handicap is niet voldoende. Er moet aangetoond worden dat door de handicap zelfstandig reizen met openbaar vervoer of fiets niet mogelijk is. Leerlingen met een ontwikkelingsstoornis of een psychiatrische beperking die naar het (voortgezet) speciaal onderwijs gaan, vallen in de praktijk veelal buiten de boot. Door de strikte interpretatie van handicap wordt geen maatwerk geboden. In het rapport van de Nationale Ombudsman uit 2009 'Leerlingenvervoer van gehandicapte kinderen, maatwerk onderweg graag' wordt uitgebreid ingegaan op de noodzaak om meer maatwerk te leveren.

De Tweede Kamer heeft in het najaar van 2014 een voorstel tot wijziging van diverse onderwijswetten in behandeling genomen. Bedoeling is het verbeteren van enkele bepalingen in de wetten over passend onderwijs (Variawet passend onderwijs en kwaliteit (v)so). In deze wijziging wordt ook het begrip 'handicap' anders beschreven. Er wordt dan onderscheid gemaakt in lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke en psychische handicap. Als deze wetswijziging is aangenomen, zijn er geen interpretatieverschillen mogelijk over het begrip 'handicap'. Tot dat moment kan het een punt van discussie blijven.

Aandachtspunten maatwerk:

- Hoe geeft de gemeente invulling aan maatwerk in de toekenning van leerlingenvervoer?
- Op welke manier definieert de gemeente een 'handicap' voor leerlingen van (voortgezet) speciaal onderwijs?
- Welke deskundigen adviseren de gemeente over individuele aanvragen?
- Wat doet een gemeente om scholen aan te zetten om leerlingen verkeersvaardig te maken?

De praktijk en de verordening

Ouders vragen voor hun kind leerlingenvervoer aan volgens een vast aanvraagformulier. Meestal gebeurt dit voor het einde van het schooljaar, zodat bij de start van het nieuwe schooljaar duidelijkheid is over de voorziening. Bij het aanvraagformulier wordt ouders gevraagd om informatie toe te voegen, zoals advies van school, een eventuele medische verklaring, enz. Ook het ontwikkelingsperspectief dat de school samen met ouders opstelt, kan een belangrijk document zijn bij het aanvragen van leerlingenvervoer. Als het dossier compleet is, wordt het door de gemeente in behandeling genomen. Een ambtenaar van de gemeente toetst de aanvraag aan de verordening en vraagt eventueel nog extra informatie van ouders of van een deskundige. Op basis hiervan geeft de gemeente een beschikking af. In die beschikking staat wat voor een voorziening ouders krijgen, bijvoorbeeld een vergoeding voor openbaar vervoer of aangepast vervoer. Ook staat in die beschikking dat ouders als ze het niet eens zijn met het besluit, hier bezwaar tegen kunnen maken.

In de praktijk zijn gemeenten soms soepeler in het toekennen van een vervoersvoorziening dan de verordening voorschrijft. Maatwerk wordt dan niet geregeld in

de verordening, maar is afhankelijk van de werkwijze van de betreffende gemeente-ambtenaar. Dat geldt bijvoorbeeld voor de hantering van de definitie van handicap. De gemeente kan dit doen door gebruik te maken van de hardheidsclausule die ook in de verordening is opgenomen. Het voordeel hiervan is dat er flexibiliteit mogelijk is voor ouders en leerlingen. Het nadeel is dat er geen rechten aan kunnen worden ontleend en er sprake kan zijn van willekeur.

Inspraak en medezeggenschap

De gemeente is niet wettelijk verplicht om ouders mee te laten praten over leerlingenvervoer of de verordening leerlingenvervoer. Het heeft echter veel voordelen voor gemeenten en ouders om wel een vorm van inspraak mogelijk te maken. Met goede inspraak is de gemeente ervan verzekerd dat de keuzes die ze maakt, gebaseerd zijn op ervaringen uit de praktijk en zo goed mogelijk aansluiten bij de wensen van degenen die gebruik maken van leerlingenvervoer.

In een aantal gemeenten is er een adviesraad leerlingenvervoer. Dit is dan de aangewezen plek voor gemeenten om in gesprek te gaan over het beleid rondom leerlingenvervoer en de verordening. Andere gemeenten hebben zo'n adviesraad niet. De inspraak moet dan op andere manieren worden georganiseerd. Bestaande raden zoals een Wmo-raad of een Jongerenraad kunnen bijvoorbeeld meepraten over de verordening. Maar ook individuele ouders, groepen ouders of gehandicaptenplatforms kunnen hun visie geven op de verordening.

Met de komst van passend onderwijs is de medezeggenschap over zorg op school veranderd. Scholen hebben zelf een zorgplicht en hebben meer verantwoordelijkheden gekregen om ervoor te zorgen dat een kind passend onderwijs krijgt. Om dit te organiseren werken scholen verplicht samen in een samenwerkingsverband. Vaak is er een samenwerkingsverband voor het basisonderwijs en een samenwerkingsverband voor het voortgezet onderwijs. In zo'n samenwerkingsverband wordt een plan opgesteld: het ondersteuningsplan. Het samenwerkingsverband heeft een medezeggenschapsraad: de ondersteuningsplanraad. De ondersteuningsplanraad heeft instemmingsrecht op het ondersteuningsplan. In die ondersteuningsplanraad zitten ook ouders en bij voortgezet onderwijs kunnen er ook leerlingen in zitten.

Hoewel ieder samenwerkingsverband vaak meerdere gemeenten omvat, is er toch een relatie tussen het samenwerkingsverband en leerlingenvervoer. De gemeente en het samenwerkingsverband zijn verplicht om met elkaar overleg te voeren over het ondersteuningsplan en over het gemeentelijk beleid rondom jeugdhulp en onderwijs. In dit overleg kunnen afspraken gemaakt worden over leerlingenvervoer. Op welke manier toetst de gemeente bijvoorbeeld nog welke school 'de dichtstbijzijnde toegankelijk school' is, of volgt de gemeente hierin het advies van het samenwerkingsverband?

De ondersteuningsplanraad kan hier actief binnen het samenwerkingsverband aandacht voor vragen. Passend leerlingenvervoer is immers een voorwaarde voor passend onderwijs.

Als lokale belangenbehartiger kunt u de informatie over de ondersteuningsplanraad meestal vinden op de website van het samenwerkingsverband. U kunt daar informeren naar de afspraken die gemaakt zijn in het overleg met de gemeente en u kunt hen informeren over afspraken met scholen. Op die manier versterkt de inspraak van lokale belangenbehartigers de medezeggenschap in het samenwerkingsverband.

Naast de ondersteuningsplanraad is er ook het 'op overeenstemming gericht overleg' (OOGO). Onderwijsbeleid en jeugdbeleid zijn nauw met elkaar verbonden. In het Op Overeenstemming Gericht Overleg worden afspraken gemaakt tussen de ge-

meente en de samenwerkingsverbanden van de scholen hoe zorg en ondersteuning voor kinderen en jongeren met een beperking, als het onderwijs daarin niet kan voorzien, vanuit de gemeenten ingezet kan worden. Zo worden ondermeer afspraken gemaakt over de definitie van een toegankelijke school.

5

Adviespunten per artikel

In dit hoofdstuk vindt u een korte beschrijving van alle artikelen uit de modelverordening. Enkele artikelen hebben direct effect op de uitgangspunten voor goed leerlingenvervoer, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Voor elk van die artikelen geven we concrete adviezen om de verordening te verbeteren.

Deel 1: Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijving

In dit artikel worden alle termen en definities benoemd die relevant zijn voor leerlingenvervoer. Soms gaat het om simpele uitleg, zoals 'eigen vervoer' of 'inkomen'. In een aantal gevallen is de uitleg van een begrip erg relevant voor de uitvoering van het beleid. Het is belangrijk om goed te kijken naar de invulling van deze begrippen bij het opstellen van een reactie op de verordening.

Opstapplaats

Er zijn gemeenten die gebruik maken van een opstapplaats voor leerlingenvervoer. Ouders brengen hun kind naar de opstapplaats waar het kind vervolgens wordt opgehaald door het busje of de taxi. Hoewel dit een kostenbesparing oplevert voor gemeenten, is het vanuit het perspectief van leerlingen en ouders onwenselijk. Het levert meestal een verlenging van de reistijd op en vraagt veel tijd van ouders. Afgezien van de veiligheid van de kinderen, want wie houdt er toezicht?

Advies:

- Schrap opstapplaats als mogelijkheid.

Reistijd

De reistijd is een belangrijk criterium voor een passende vervoersoplossing voor kinderen. Een lange reistijd op de heenweg betekent dat kinderen vaak al moe op school aankomen. Een lange reistijd op de terugweg gaat ten koste van vrije tijd, gezinsleven en van de ontwikkeling van sociale vaardigheden van het kind.

Adviezen:

- Neem een inspanningsverplichting van de gemeente op dat reistijd een criterium is bij de inkoop van het vervoer.
- Neem in de verordening op dat er onafhankelijk advies gevraagd kan worden over acceptabele reistijden op verzoek van ouders.

Woning

In de toelichting op de modelverordening staat een verdere uitleg van het begrip 'woning'. Op basis van deze definitie zijn gemeenten niet verplicht om ook leerlingenvoer naar naschoolse opvang te verzorgen. Vervoer naar naschoolse opvang sluit echter aan bij het stimuleren van maatschappelijke participatie van ouders, het samen met andere kinderen kunnen spelen en het bieden van maatwerk. Naast de naschoolse opvang, zullen kinderen soms ook naar een ander oppasadres (bijvoorbeeld grootouders) gaan. Tenslotte is het ook in verband met gescheiden ouders relevant om te kunnen werken met meerdere adressen.

Adviezen:

- Neem op dat vervoer naar tenminste één vaste locatie voor naschoolse opvang mogelijk is.
- Neem op dat er meerdere huisadressen opgegeven kunnen worden.

Artikel 2. De door het college noodzakelijk te achten vervoersvoorziening

In dit artikel benoemt de gemeente dat ouders een aanvraag in kunnen dienen en dat de gemeente op basis van de voorwaarden in de verordening deze vervolgens kan toekennen.

Artikel 3. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school

In dit artikel beschrijft de gemeente hoe ze bepaalt wat de afstand is tot de dichtstbijzijnde toegankelijke school. De verantwoordelijkheid van de gemeente is namelijk in principe beperkt tot het mogelijk maken van vervoer naar de school waar een kind naar toe kan en die het dichtstbijzijnd is. De bepaling hiervan levert in de praktijk veel discussie op. De gemeente kan een ander idee hebben bij een toegankelijke school dan ouders. Ook wordt soms geen vervoer vergoed voor een school die letterlijk niet meer dan een paar honderd meter verder ligt dan de dichtstbijzijnde school.

Artikel 3.1 Dichtstbijzijnde school

Van belang in dit artikel is dat als ouders een school kiezen die niet het dichtstbijzijnd is, de aanspraak op leerlingenvoer kan vervallen. Dat geldt niet als die keuze gebaseerd is op godsdienst of levensbeschouwing, maar wel voor andere keuze-factoren, zoals sfeer, inhoudelijk profiel, specifieke ondersteuning, enz. Meer flexibiliteit van de gemeente op dit punt zou ouders van kinderen met een handicap veel ruimte geven om zelf een passende school voor hun kind te zoeken.

Advies:

- Neem op dat de gemeente ook leerlingenvoer kan vergoeden aan de ouders voor een school die past bij de wens van de ouders en het kind. Eventueel kan hierbij dan een eigen bijdrage van ouders voor gevraagd worden.

Artikel 3.2 Toegankelijke school

Voor een toegankelijke school wordt, naast criteria over levensbeschouwing, de volgende definitie gegeven in de toelichting: 'De school van de soort waarop de leerling is aangewezen op grond van zijn lichamelijk of geestelijke toestand'. Er kan een verschil ontstaan over de definitie die de gemeente hanteert en de praktische invulling hiervan van het samenwerkingsverband passend onderwijs. In de toelichting op de modelverordening staat beschreven hoe de afstemming tussen de gemeente en het samenwerkingsverband wordt vormgegeven. Dit wordt echter niet erg concreet. Het effect kan zijn dat ouders tussen wal en schip terecht komen. Het samenwerkingsverband zegt: uw kind kan het beste naar school X, terwijl de gemeente stelt: school Y is dichtbij en is ook toegankelijk. De verordening zou hier meer duidelijkheid over moeten geven.

Advies:

- Zorg dat er in het 'op overeenstemming gericht overleg' (OOGO) tussen de gemeente en het samenwerkingsverband duidelijke afspraken worden gemaakt over de definitie van een toegankelijke school. Het OOGO is een nieuw overleg, en gemeenten en het samenwerkingsverband zijn verplicht om hier te overleggen over passend onderwijs. Neem de definitie van een toegankelijke school op in de verordening.

In de toelichting van de modelverordening staat dat als een school vol is en een leerling (tijdelijk) elders wordt geplaatst, de gemeente leerlingenvervoer verzorgt, ook als de school verder weg is. Echter, wanneer er op de oorspronkelijke (dichtstbijzijnde) school weer ruimte is, vervalt de aanspraak op leerlingenvervoer naar de school waar de leerling is geplaatst. Dit kan tot de onwenselijke situatie leiden dat als een leerling goed op zijn plek zit op de alternatieve school, deze leerling toch van school moet wisselen in verband met leerlingenvervoer. Omdat het in de praktijk waarschijnlijk niet vaak voor zal komen, zou de gemeente een uitzondering kunnen maken op deze regel.

Advies:

- Neem in de verordening op dat bij plaatsing van een leerling op een school in verband met ruimtegebrek op de dichtstbijzijnde toegankelijke school, het vervoer ook bij het opheffen van het ruimtegebrek voortgezet kan worden. Eventueel kan hierbij gekozen worden voor het voortzetten gedurende tenminste de rest van het schooljaar.

Artikel 4. Toekenning vervoersvoorziening

In dit artikel benoemt de gemeente dat ze niet alleen bepaalt dat iemand recht heeft op leerlingenvervoer, maar ook hoe lang het duurt en hoe de betaling plaatsvindt. In dit artikel wordt ook duidelijk hoe vaak een nieuwe aanvraag gedaan moet worden. In de meeste gemeenten is dit ieder jaar. Omdat dit voor gemeenten en ouders vaak onnodig papierwerk oplevert, kunnen gemeenten er ook voor kiezen dit minder vaak te doen. Een beschikking kan bij kinderen met een stabiele handicap bijvoorbeeld worden afgegeven voor de duur van het verblijf op een bepaalde school.

Advies:

- Verleng de geldigheidstermijn van de beschikking leerlingenvervoer. Kies bijvoorbeeld voor een beschikking van 1 jaar voor veranderende situaties, en een beschikking per 6 jaar voor stabiele situaties.

Artikel 5. Aanvraagprocedure

De volledige aanvraagprocedure wordt door de gemeente uit de doeken gedaan in dit artikel. Er staat in dat een aanvraag met een formulier ingediend moet worden en dat de gemeente 8 weken heeft om een besluit te nemen. Eventueel is een uitstel van 4 weken mogelijk. Ook staat er dat de aanvraag moet worden ingediend voordat het vervoer nodig is.

Artikel 5.3 Beslistermijn

De beslistermijn om te bepalen of een aanvraag wordt toegekend voor de gemeente is 8 weken, met een eventueel uitstel van 4 weken. In de praktijk wordt een beschikking vaak sneller afgegeven, maar soms wordt deze termijn ook overschreden. Zo'n overschrijding zorgt voor grote onzekerheid bij ouders. Zeker als een kind afhankelijk is van leerlingenvervoer, is het niet de bedoeling dat duidelijkheid hierover lang op zich laat wachten. Vooral in de zomervakantie kunnen aanvragen te lang blijven liggen, terwijl het juist dan belangrijk is om voor de start van het schooljaar duidelijkheid te hebben.

Adviezen:

- Neem een streeftermijn op in de toelichting op de verordening, en vraag de gemeente deze te monitoren.
- Neem in de verordening op dat er een spoedprocedure kan worden gevolgd voor aanvragen waarbij op zeer korte termijn uitsluitel nodig is.
- Kijk of er afspraken gemaakt kunnen worden voor afgifte van de beschikking vóór de zomervakantie.

Artikel 6. Doorgeven van wijzigingen

Ouders zijn verplicht om de gemeente op tijd te laten weten als er veranderingen zijn in de situatie. Deze plicht van ouders wordt in dit artikel geregeld. Sommige gemeenten hebben hierover afspraken gemaakt met de scholen, zodat ouders dit niet zelf kunnen en hoeven te doen.

Artikel 7. Peildatum leeftijd leerling

De leeftijd waarop de toekenning van leerlingenvervoer wordt bepaald, staat uitgelegd in dit artikel.

Artikel 8. Andere vergoedingen

Als ouders via een andere regeling al een specifieke toelage krijgen voor het vervoer, wordt dat in mindering gebracht op de bijdrage van de gemeente.

Deel 2: Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs

Artikel 9. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs

In dit artikel wordt benoemd op welke scholen Deel 2 van de verordening van toepassing is en waarvoor de vervoersvoorzieningen beschikbaar zijn.

Bij artikel 9.3 wordt, net als in artikel 1 gesproken over een opstapplaats. Het gebruik van een opstapplaats is niet in het belang van de leerling.

Advies:

- Schrap de mogelijkheid tot het werken met een opstapplaats.

In artikel 9.4 van de verordening en de toelichting wordt gesproken over de deskundigen die de gemeente kan betrekken bij het beoordelen van de aanvraag. Het perspectief van ouders en leerlingen kan nog wel eens ontbreken bij die deskundigen.

Advies:

- Benoem in de toelichting op de verordening dat ook ouders deskundigen kunnen inschakelen.

Artikel 10. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets

In dit artikel wordt uitgelegd in welke situaties de gemeente een vergoeding voor de kosten voor openbaar vervoer en vervoer per fiets verstrekt. Uitgangspunt van de VNG is dat een gemeente de kosten voor vervoer per fiets betaalt. Alleen als de leerling geen gebruik kan maken van een fiets, worden de kosten voor openbaar vervoer vergoed.

Artikel 11. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider

Als er begeleiding nodig is voor een leerling om naar school te kunnen fietsen of met het openbaar vervoer te gaan, vergoedt de gemeente ook de kosten voor het vervoer van de begeleider. Dat geldt voor kinderen die jonger zijn dan 9 jaar en voor kinderen die in verband met een handicap niet zelfstandig kunnen reizen. De gemeente vergoedt echter alleen de vervoerskosten van de begeleider, niet de begeleiding zelf.

Artikel 12. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

In dit artikel wordt geregeld wanneer de gemeente aangepast vervoer (busje of taxi) biedt. Uitgangspunt is dat er eerst gekeken wordt naar vervoer met de fiets of openbaar vervoer (OV), zoals in artikel 10 staat. Als vervoer met OV of fiets zou betekenen dat de reistijd erg lang is (meer dan anderhalf uur) en het minstens met de helft verkort wordt door aangepast vervoer, dan heeft men recht op aangepast vervoer. Verder is aangepast vervoer ook aan de orde als er geen openbaar vervoer is, en als vervoer met de fiets of OV (ook met begeleider) door een handicap niet mogelijk is. Verder wordt benoemd dat als OV of fietsen wel zou kunnen met een begeleider, maar het voor de leerling of het gezin echt te moeilijk is om de begeleiding te bieden, aangepast vervoer ook mogelijk is.

In dit artikel wordt verder een definitie gegeven van een handicap. Hierbij wordt strikt gekeken naar een 'structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap'. Meer flexibiliteit en maatwerk op dit punt is noodzakelijk, omdat kinderen met psychiatrische aandoeningen daardoor buiten de boot dreigen te vallen (zie ook het onderdeel 'Maatwerk' in hoofdstuk 4 'Uitgangspunten voor leerlingenvervoer', blz. 14).

Adviezen:

- Neem een ruimere definitie op van 'handicap'. Hierbij kan bijvoorbeeld gekozen worden voor 'een structurele handicap', zonder specifiek te benoemen dat het alleen om een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap zou gaan. Een andere optie is om een bredere opsomming te geven: 'structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap, psychiatrische stoornis, gedragsstoornis of ontwikkelingsstoornis'.

Artikel 13. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

In dit artikel wordt beschreven dat als ouders kinderen met eigen vervoer naar school brengen, ze in aanmerking kunnen komen voor een vergoeding. Die vergoeding wordt gebaseerd op de kosten voor openbaar vervoer of fiets, als het kind onder de voorwaarden van artikel 10 vallen, of een autokilometervergoeding als kinderen onder artikel 12 vallen.

Artikel 14 en 15. Eigen bijdrage

In deze artikelen wordt ingegaan op de regeling voor een eigen bijdrage van ouders zelf voor het leerlingenvervoer. Leerlingenvervoer kent een onderscheid in eigen bijdragen en drempelbedragen. Dit hangt af van de categorie, de geloofsovertuiging of er gebruik gemaakt wordt van leerlingenvervoer omdat openbaar vervoer in de regio ontbreekt. Deze artikelen zijn echter niet van toepassing op kinderen die op basis van een handicap gebruik maken van leerlingenvervoer. Eigen bijdragen gelden niet voor kinderen met een beperking.

Deel 3: Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs

Deel 3 van de VNG-modelverordening gaat over het leerlingenvervoer in het voortgezet onderwijs. Deel 2 gaat over het primair onderwijs. Omdat wij voor beide soorten onderwijs dezelfde toelichting en adviezen geven, verwijzen we hieronder naar de betreffende artikelen in deel 2.

Artikel 16. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs

Zie artikel 9.

Artikel 17. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer met begeleiding en vervoer per fiets

Zie artikel 10.

Artikel 18. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

Zie artikel 11.

Artikel 19. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

Zie artikel 13.

Deel 4: Bepalingen omtrent weekeinde- en vakantievervoer

Artikel 20. Toekenning vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie aan in de gemeente wonende ouders

De gemeente kan ook leerlingenvervoer toekennen voor weekeinde- en vakantievervoer voor kinderen die in een internaat of pleeggezin wonen. Dit is van belang voor kinderen die juist vanwege het kunnen volgen van onderwijs in een pleeggezin of internaat wonen.

Artikel 21. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie

In dit artikel worden de voorwaarden voor het weekeinde- en vakantievervoer benoemd.

Deel 5: Slotbepalingen

Artikel 22. Beslissing college in gevallen waarin de regeling niet voorziet

Hiermee wordt geregeld dat als zich een situatie voordoet die niet voorzien was in de verordening, dat het college van B&W dan een besluit neemt.

Artikel 23. Afwijken van bepalingen

Dit artikel is de hardheidsclausule van de verordening. Als het toepassen van de verordening er toe leidt dat het verkeerd uitpakt voor ouders, dan kan de gemeente hiervan afwijken. Dit kan de gemeente alleen doen in het voordeel van ouders, niet in het nadeel.

Artikel 24 en 25

Dit betreft technische artikelen over de inwerkingtreding van de verordening.

6

In gesprek met de gemeente

Om uw wensen en belangrijke punten in de verordening leerlingenvervoer opgenomen te krijgen, zult u in gesprek moeten gaan met uw gemeente. In dit hoofdstuk vindt u een aantal suggesties hoe u dit aan kunt pakken.

Stap 1: Informatie verzamelen

Vraag aan de ambtenaar van uw gemeente om alle stukken of zoek ze op op de website van uw gemeente. Relevante stukken zijn: de oude verordening leerlingenvervoer, het aanvraagformulier leerlingenvervoer, de nieuwe conceptverordening leerlingenvervoer. Ook kunt u aan de gemeente vragen hoeveel aanvragen er het afgelopen jaar waren, hoeveel daarvan op basis van handicap waren, en wat de kosten waren. Ook interessant om te vragen is of er inkoopdocumenten zijn voor de aanbieder van het leerlingenvervoer en welke eisen aan de aanbieder worden gesteld. Al deze informatie is in principe openbaar. U kunt ook als onderdeel van deze eerste stap met de gemeenteambtenaar in gesprek gaan om te kijken in welke fase het proces rond de verordening zich bevindt.

Kijk ook wat andere gemeenten beschikbaar hebben, zowel vanuit samenwerkingsregio als daarbuiten. Vraag aan de gemeente of de verordening samen met andere gemeenten wordt gemaakt.

Stap 2: Samenwerken

Betrek ouders die ervaring hebben met leerlingenvervoer en vraag hen wat zij belangrijk vinden. Samen met hen kunt u concrete voorbeelden verzamelen van zaken waarbij het niet goed ging met de toekenning of de uitvoering van leerlingenvervoer.

Kijk met wie u verder samen kunt optrekken. Is er een adviesraad leerlingenvervoer? Kunt u met de Wmo-raad gezamenlijk optrekken op het terrein van doelgroepenvervoer? Is er een Jongerenraad die mee zou willen praten? Ook kunt u contact opnemen met lokale afdelingen van cliëntenorganisaties, zoals de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA), Balans of Zorgbelang.

Leg contact met de school. Kijk of de directeur, de coördinator of leerkrachten met u willen samenwerken.

Vraag aan de ondersteuningsplanraad van het samenwerkingsverband of ze samen met u op willen trekken op het terrein van leerlingenvervoer en wissel informatie

uit. De informatie van de ondersteuningsplanraad is te vinden op de website van het samenwerkingsverband.

Stap 3: Analyse

Maak een beoordeling. Vindt u de huidige verordening een goede verordening? Wat zijn de verschillen met de aangepaste verordening? Vergelijk het met de modelverordening. Op welke onderdelen verwacht u knelpunten en hoe denkt u dat de gemeente dit kan verbeteren?

Stel prioriteiten. Stel bijvoorbeeld drie speerpunten vast waarvan u wilt dat dit aangepast wordt. Kijk hierbij ook naar haalbaarheid en naar de diversiteit van uw achterban.

Om te komen tot een goede analyse is het een mogelijkheid om bijvoorbeeld een bijeenkomst te organiseren met andere organisaties of (groepen) ouders. Op die manier weet u zeker dat de prioriteiten aansluiten bij de achterban.

Stap 4: Bepaal een strategie en voer deze uit

Breng het speelveld in kaart. Wanneer, waar en bij wie oefent u op welke manier invloed uit?

Ga na of er al op overeenstemming gericht overleg (OOGO) is geweest tussen de gemeente en de schoolbesturen over het beleidsplan Jeugdhulp. In dit OOGO kunnen afspraken worden gemaakt over de definitie van een toegankelijke school en het recht op leerlingenvervoer.

In welk stadium is de gemeentelijke beleidsvoorbereiding?

- Ligt er nog geen conceptverordening? Ga dan zo snel mogelijk in gesprek met de beleidsmedewerker leerlingenvervoer. Op die manier kunt u nog open met elkaar in gesprek over de aandachtspunten bij de verordening.
- Is er wel al een conceptverordening? Kijk of u concrete voorstellen kunt doen voor verbetering. Gebruik hiervoor de adviezen uit hoofdstuk 4 van deze handreiking.
- Ligt de conceptverordening al bij de gemeenteraad? Leg persoonlijk contact met raadsleden en met de wethouder. De gemeenteraad kan een tekst in een beleidsnota of verordening amenderen (aanpassen). Een amendement wordt ingediend door een of meer fracties. Over zo'n amendement wordt gestemd. Help fracties met het opstellen van een amendement. Een motie beoogt een aanpassing, uitgangspunt, werkwijze, nader onderzoek e.d. Een motie kan het college naast zich neerleggen. Een amendement moet worden uitgevoerd als de gemeenteraad deze heeft aangenomen.

Tot slot: houd vinger aan de pols

Check of uw adviezen ook verwerkt worden: vraag aan de wethouder of de betreffende ambtenaar naar de nieuwe verordening. Gebruik de aanpassing van de verordening ook om in gesprek te blijven over leerlingenvervoer. Houd een vinger aan de pols wat betreft de uitvoering en de afgifte van nieuwe beschikkingen.

7

Op de agenda zetten

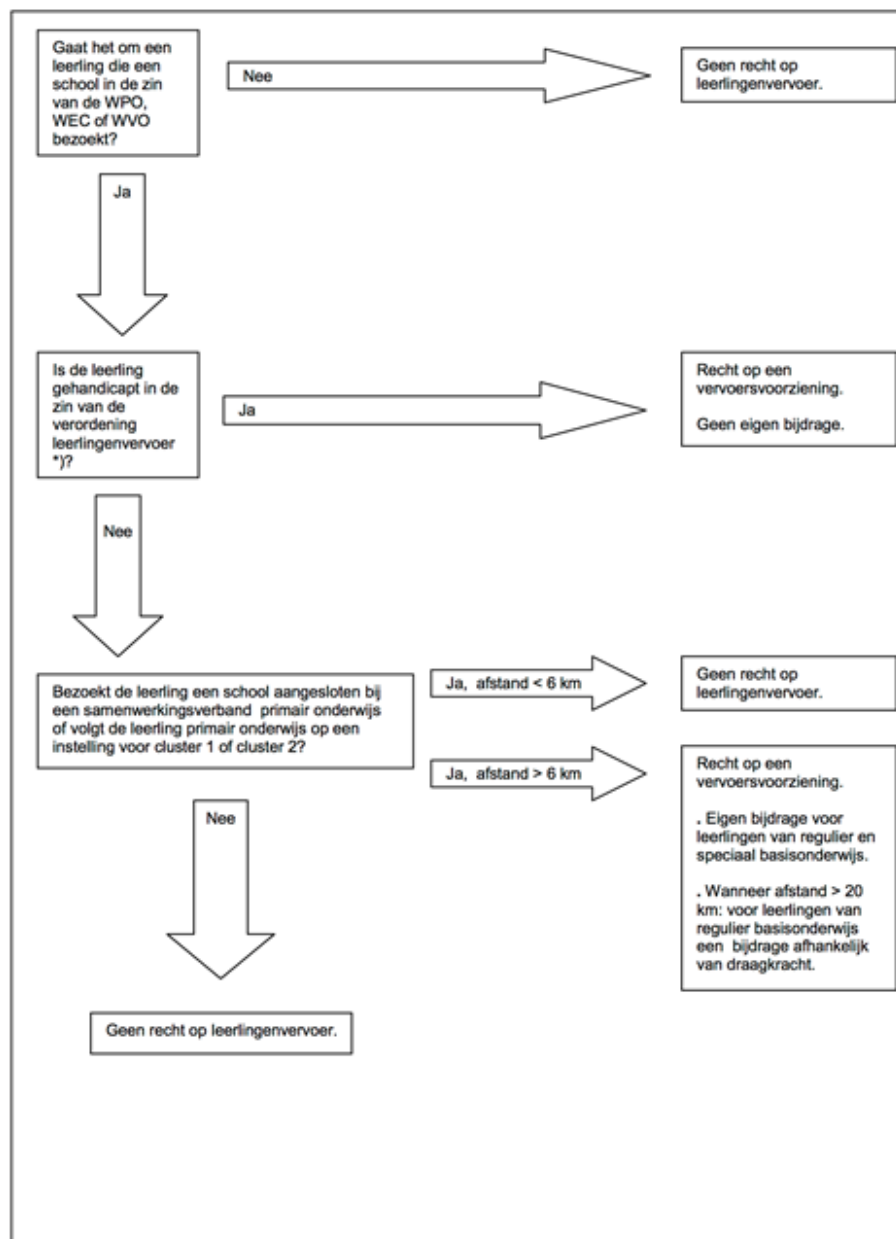
Tot slot de belangrijkste punten nogmaals samengevat. Om in uw gemeente een goede verordening leerlingenvervoer te krijgen, raden wij u aan in ieder geval deze punten op de agenda te zetten.

1. Heeft de gemeente in de verordening aandacht voor:
  - eigen regie
  - kwaliteit van vervoer
  - maatwerk
  - het verkorten van de beslistermijn
  - het verlengen van de geldigheidsduur van de beschikking.
2. Gebruikt de gemeente opstapplaatsen?
3. Heeft de gemeente richtlijnen voor de reistijd?
4. Gaat de gemeente flexibel om met:
  - het begrip 'woning'
  - het begrip 'dichtstbijzijnde school'
  - het begrip 'handicap'.
5. Heeft de gemeente afspraken met de samenwerkingsverbanden over leerlingenvervoer?
6. Biedt de gemeente voldoende ruimte en ondersteuning van inspraak?

Bijlage: voorwaarden toekenning leerlingenvervoer

Modelverordening leerlingenvervoer

Schema voorwaarden toekenning leerlingenvervoer

*) De leerling kan wegens zijn handicap in het geheel niet, of alleen met begeleiding van het openbaar vervoer gebruik maken.

Colofon

Uitgave 2014

Samenstelling

Gepke Boezaard

Floor Kaspers

Aartjan ter Haar

Opmaak

Catrien Brienen, Ieder(in)

Deze handreiking helpt belangenbehartigers bij het gesprek met hun gemeenten over goed gemeentelijk beleid en uitvoering van het leerlingenvervoer.

Ieder(in)

Bezoekadres
Churchillaan 11
3500 AD Utrecht

Postadres
Postbus 169
3500 AD Utrecht

T 030-720 00 00
E post@iederin.nl
I www.iederin.nl

[Twitter](#)
[Facebook](#)